

Gymnázium Elišky Krásnohorské, Praha 4 - Michle,
Ohradní 55

Krizový scénář

v situacích týkajících se rizikového
chování žáků ve škole

V Praze 1. 9. 2025

Martin Švejnoha
ředitel školy

Obsah

Co dělat, když:.....	2
I. Šikana.....	2
II. Absence ve škole.....	5
III. Násilí namířené proti učiteli	6
IV. Identifikace a ukládání podezřelých látek.....	6
V. Vzájemné napadení mezi žáky	6
VI. Postup školy v případě výskytu zneužívání návykových látek.....	7
VII. Postup školy v případě výskytu agresivního jedince	8

CO DĚLAT, KDYŽ:

- I. se ve škole objeví šikana**
- II. dítě nechodí do školy**
- III. žák agresivně vystupuje vůči učiteli**
- IV. žák do školy přinese podezřelou látku**
- V. se žáci fyzicky napadli**
- VI. máme podezření na zneužívání návykové látky, nebo že je dítě intoxikováno ve škole**
- VII. se ve škole objeví agresivní jedinec**

I. ŠIKANA

- 1) Rozhovor s informátory (učitel, žáci, rodič ap.).
- 2) Ochrana oběti (umístit žáka do chráněného prostředí s dohledem dospělé osoby – např. kabinet výchovné poradkyně, zajistit zvýšené dozory, pozor dávat zejména při příchodech do školy, odchodech ze školy a o přestávkách, v nutném případě lze dítě nechat doma).
- 3) Rozhovor s obětí (bereme zřetel na trauma, stud, mlčenlivost oběti).
- 4) Nalezení vhodných svědků (žáci, kteří s obětí sympatizují nebo ji alespoň neodmítají, jsou nezávislí na agresorovi, nepřijímají normy šikanování; pozor – nemusí to být tzv. slušný žák nebo žák dobře se učící!).
- 5) Individuální, případně i konfrontační rozhovory se svědky.
- 6) Rozhovor s agresory, případně jejich konfrontace (nikdy ne mezi agresory a obětí!). Rozhovory probíhají v pořadí informátor – oběť – svědci – agresori. Je třeba zjistit:
 - a. kdo je oběť
 - b. kdo je agresor
 - c. kdy a kde k šikaně dochází
 - d. jakou formou
 - e. jak dlouho trvá a jak často se opakuje patologické jednání
 - f. motivaci agresora
 - g. jaký trest (opatření) by zúčastnění navrhovali ke zlepšení situace.
- 7) Konzultování situace s vedením školy a ostatními učiteli.
- 8) Výchovná komise (pedagog – pedagogové, agresor a jeho rodiče, výchovný poradce a metodik, pracovník OSPOD (Orgán sociálně-právní ochrany dětí), ředitel nebo zástupci ředitele školy:
 - a. seznámení rodičů s problémem;
 - b. postupné vyjádření ostatních pedagogů;
 - c. vyjádření žáka;
 - d. vyjádření rodičů;

- e. rozhodování komise za zavřenými dveřmi;
 - f. seznámení rodičů a žáka se závěry komise (závěrem může být dle závažnosti situace důtka tř. učitele, či ředitele školy, snížená známka z chování, dozor ze strany OSPOD, doporučení rodičům zainteresovaných dětí vyhledat odbornou pomoc – psycholog, SVP, doporučení umístit žáka do pobytového zařízení SVP, návrh OSPOD k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy ap.);
 - g. všechny strany podepíší zápis z jednání;
 - h. pokud je agresorů více, nikdy je s rodiči nebereme k výchovné komisi všechny najednou, ale situaci řešíme postupně s každým zvlášť!
- 9) Individuální rozhovor s rodiči oběti (informace o zjištění a závěrech školy, dohoda o vzájemné spolupráci a informovanosti).
- 10) Práce s celou třídou (lze řešit vlastními silami nebo povolat odborné pracovníky ze SVP, PPP ap.):
- a. tento postup se vztahuje na řešení počáteční šikany (stadium 1, 2, 3 podle Koláře); pokud se jedná o závažná stadia, škola požádá o pomoc odborníky ze SVP nebo PPP
 - b. pokud šikanování naplnilo skutkovou podstatu přestupku nebo trestného činu, oznamujeme tuto skutečnost Policii ČR
 - c. výpovědi jsou podrobně zaznamenávány stejně tak jako další postup a závěry školy – dokumentace!

Šikana a zákon

- 1) Šikana bývá nejčastěji postihována podle ustanovení trestního zákona, a to jako:
 - a. trestný čin omezování osobní svobody (podle § 231)
 - b. trestný čin vydírání (podle § 235)
 - c. trestný čin útisku (podle § 237)
 - d. trestný čin loupeže (podle § 234)
 - e. trestný čin ublížení na zdraví (podle § 221)
 - f. trestný čin poškození cizí věci (podle § 257)
 - g. trestný čin znásilnění (podle § 241), či pohlavního zneužívání (podle § 242).
- 2) K tomu, aby byl pachatel postížen, musí být starší 15 let (15 – 18 let mladiství).
- 3) Žáci mladší 15 let nejsou trestně odpovědní, jsou však předáni do péče orgánu sociálně-právní ochrany, případně mohou být postíženi jejich rodiče. Nezletilému pachateli je možné nařídit ústavní výchovu, může nad ním být stanovený dohled.
- 4) Pokud jde o trestní sazby, je v případě šikany možný i jednočinný skutek, tzn. že jedno jednání může být kvalifikováno jako více trestných činů.
- 5) Pokud k šikanování došlo v průběhu vyučování, nese plnou odpovědnost škola.
- 6) Prokáže-li se zanedbání ředitele školy nebo některého pedagoga, může být právně nebo pracovně-právně potrestán. Po školském zařízení lze v oprávněných případech požadovat i náhradu škody vzniklé v důsledku šikany, a to jak náhradu na věcech, tak na zdraví, včetně způsobené psychické újmy. Pokud žák v důsledku šikany nemohl např. docházet do školy (vyšší stupeň šikany), nese školské zařízení odpovědnost i za škody vzniklé rodičům dítěte

v důsledku např. uvolnění ze zaměstnání, zajištění hlídání dítěte, zajištění doprovodu do a ze školy apod.

Šikana a zákon

- 1) Seznámit učitele s Metodickým pokynem ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení (č. j. 24 246/2008-6).
- 2) Zvýšit a zkvalitnit dozor o přestávkách.
- 3) Zařazovat do výuky aktivity vedoucí ke zlepšení vztahů mezi spolužáky, posilovat třídní soudržnosti, spolupráci, komunikaci apod., zdůrazňovat zásady slušného chování, mezilidské vztahy apod.
- 4) Vytvořit třídní pravidla, která budou ve třídě vyvěšená a budou se dodržovat. V případě jejich porušení budou jasné i sankce, které budou následovat, dbát na důslednost.
- 5) Snažit se vytvořit vztahy důvěry mezi učiteli a žáky, aby se nikdo nebál požádat o pomoc.
- 6) Na nástěnce jsou vyvěsit informace pro žáky, kteří se stali svědky či oběťmi šikany (co je to šikana, kam se obrátit o pomoc ap.).
- 7) Ze strany pracovníků školy vnímat a registrovat varovné příznaky, kterými se šikana ve škole projevuje, a důsledně je sledovat (žák vchází do třídy až s učitelem, o přestávce postává v blízkosti dospělých, projevy outsidera, stísněnosti, vylučování z kolektivu, ponižování, zesměšňování, „vtípky“ ap.). Pokud některé z nich učitelé zaregistrují, okamžitě se obrátí na školní metodičku prevence nebo výchovnou poradkyni a ve spolupráci s nimi situaci okamžitě řeší.
- 8) Do prevence šikanování zapojit i nepedagogické pracovníky (hospodárka, vrátná apod.).

Kyberšikana

- 1) Při kyberšikaně postupujeme obdobně jako u šikany. Důležité je uchovat důkazy (screenshoty, zprávy) a zablokovat útočníka. Doporučujeme kontaktovat specializované instituce jako je Linka bezpečí (116111), Poradna E-Bezpečí nebo Policie ČR, případně poskytovatele služby.
- 2) (víc viz doporučení MŠMT: Co dělat, když)

II. ABSENCE VE ŠKOLE

- 1) Rozhovor s rodičem (vysvětlíme, že není možné jednou do školy jít, dvakrát ne apod. - pokud nemá dítě ukončenou povinnou devítiletou školní docházku, ze zákona je povinno do školy chodit):
 - a. žáci jsou povinni řádně docházet do školy nebo školního zařízení a řádně se vzdělávat (§ 22 odst. 1 písmeno a) zákona č. 561/2004 Sb.);
 - b. zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni zajistit, aby žák docházel řádně do školy (§ 22 odst. 3 písmeno a) zákona č. 561/2004 Sb.);
 - c. diskuze o tom, proč dítě do školy chodit má, jsou tedy zbytečné (když zákonný zástupce neposílá dítě do školy, dopouští se protiprávního jednání nebo dovoluje dítěti vést nemravný a zahálčivý život, za což je pokuta do 3 000 Kč, odnětí svobody až na 2 roky, soudní nařízení plnit docházku v některém výchovném zařízení ap.).
- 2) Pokud dítě nechodí do školy opakovaně či dlouhodobě, absence není omluvená, má škola oznamovací povinnost (OSPOD). Absenci sleduje a eviduje tř. učitel:
 - a. do 10 hodin neomluvené absence - pohovor tř. učitele s rodičem s následným zápisem (projedná se důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti s upozorněním na povinnosti stanovené zákonem, seznámení s důsledky narůstající neomluvené absence)
 - b. při 10 a více hodinách - výchovná komise za účasti OSPOD (rodiče vyzveme doporučeným dopisem a o jednání provedeme zápis)
 - c. při řešení situace můžeme použít i argument, který je pro část rodičů důležitý: pokud dítě neplní povinnou školní docházku a počet neomluvených hodin přesáhne 10 hodin, přičemž rodiče jsou žadateli o dávku sociální péče, může dojít k situaci, že přestanou být považováni za sociálně potřebné a dávky budou odebrány
 - d. při 25 a více hodinách - předat záležitost formou oznámení orgánu sociálně-právní ochrany.
- 3) Účelové a skryté záškoláctví (rodič dítěti absenci omluví, my však máme podezření, že to není pravdivé):
 - a. není naší povinností rodiči něco dokazovat nebo ho kárat; za dítě má ze zákona odpovědnost rodič a má právo jeho nepřítomnost omluvit;
 - b. pokud máme podezření, že se zákonný zástupce dopouští podporování zahálčivého způsobu života, oznámíme věc orgánu sociálně-právní ochrany;
 - c. pokud absence trvá déle než 3 dny a rodič uvádí, že bylo dítě nemocné, nicméně my máme důvodné podezření, že o žádnou nemoc nejde, požádáme praktického lékaře o jeho vyjádření (když lékař nebude chtít spolupracovat, můžeme se odvolat na dohodu MŠMT a Sdružení praktických lékařů); omluvenku od lékaře lze vyžadovat, jedná-li se o dítě, které má velmi častou absenci, nebo o dítě, které mívá neomluvenou absenci, v situaci, kdy „nemocné“ dítě pobíhá venku, chodí nakupovat ap.).

III. NÁSILÍ NAMÍŘENÉ PROTI UČITELI

např. verbální osočování, vulgarismy, agresivita

- 1) Odvedeme žáka k řediteli nebo zástupci školy.
- 2) Necháme žáka vlastní rukou přesně a doslova napsat, co vyučujícímu řekl, a podepsat to.
- 3) Písemný komentář doplní i napadený učitel (kdy, kde, jak, proč k situaci došlo ap.).
- 4) Zavoláme do školy rodiče; schůzky se zúčastní učitel, výchovný poradce (metodik prevence, zástupce vedení školy ap. dle závažnosti situace). Dítě před rodičem přečte svůj zápis. Seznámíme rodiče se sankcemi za tento čin i s upozorněním, co se stane, pokud se bude situace opakovat (výchovná komise, snížená známka z chování, OSPOD atd.).
- 5) Pokud rodič odmítne do školy přijít, událost s přesným popisem situace oznámíme na OSPOD s dovětkem, že rodič nereaguje na výzvy školy, a situaci tak odmítá řešit. Vyžádáme si i písemnou zprávu o tom, jaké kroky OSPOD v řešení situace podnikne.

IV. IDENTIFIKACE A UKLÁDÁNÍ PODEZŘELÝCH LÁTEK

- 1) Zajistí-li učitel podezřelou látku a je podezření, že se jedná o drogu či jinou zdraví škodlivou látku (přírodního či syntetického původu), přivolá si další dospělou osobu jako svědka a v jeho přítomnosti uloží tuto látku do obálky.
- 2) Na obálku napíše datum, čas a místo zajištění látky. Obálku přelepí, opatří razítkem školy a uloží do školního trezoru.
- 3) Následně vyrozumí policii. Identifikaci provede vždy policie, nikoliv pedagog či jiný zaměstnanec školy.
- 4) Po zjištění druhu látky škola zavolá rodiče a koná další příslušné kroky.
- 5) Škola incident a závěry oznámí na OSPOD.

V. VZÁJEMNÉ NAPADENÍ MEZI ŽÁKY

- 1) Učitel ohlásí událost třídnímu učiteli, výchovné poradkyni nebo vedení školy. V případě závažnějšího ublížení na zdraví okamžitě odešle žáky v doprovodu dospělé osoby k lékařskému vyšetření.
- 2) Učitel po dohodě s výše uvedenými pracovníky školy telefonicky informuje rodiče žáků.
- 3) Třídní učitel a učitel, který byl přítomen vzájemnému napadení, zajistí svědky a sepiše zápisy, případné protokoly o úrazech, odevzdá je nejbližšímu nadřízenému a navrhne výchovná opatření.
- 4) Agresor a jeho rodiče jsou pozváni do školy před výchovnou komisi, kde se rodiče seznámí se situací a výchovnými opatřeními, která škola podle závažnosti situace zvolila; ze schůzky je sepsán záznam, který zúčastnění podepíší.
- 5) Rodiče napadeného jsou informováni o postupu školy.

VI. POSTUP ŠKOLY V PŘÍPADĚ VÝSKYTU ZNEUŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK

V případě podezření na zneužívání návykových látek:

- 1) Výchovný poradce, popřípadě třídní učitel či metodik prevence, provede diskrétní šetření, pohovor s žákem.
- 2) Doporučí rozhovor s odborníkem – Linka důvěry, PPP, SVP, Prev-centrum ap.
- 3) Kontaktuje rodiče – seznámí je se situací a nabídne kontakty na zainteresované instituce. Při negativní reakci rodičů na sdělení a v případě, že rodiče nezařídí pro žáka další péči, uvědomí škola sociální odbor nebo Policii ČR.
- 4) Metodik prevence (pracovník SVP či PPP) bude s rizikovou třídou pracovat v preventivní oblasti, třída bude monitorována.
- 5) V akutním případě, kdy je žák prokazatelně ovlivněn drogou (i alkoholem) v době vyučování, bude odveden ze třídy do místnosti, v níž je zajištěn nepřetržitý dohled dospělé osoby a kde zůstane až do doby, než si pro něj přijede lékařská služba nebo rodiče.
- 6) Zamezíme dalšímu požití drogy a pokusíme se zjistit, jakou drogu jedinec požil. Zjistíme stav vědomí (dezorientace v čase, místě nebo osobě, snížená bdělost) a základních životních funkcí (dýchání, srdeční činnost) a zvážíme přivolání záchranné služby první pomoci – lepší je planý poplach a případné nepříjemné vysvětlování okolností policistům, než výčitky, že jste nezabránili smrti člověka. Pokud je osoba bezvládná, položíme ji raději do stabilizované polohy na bok, aby se nezadusila zvratky.
- 7) V případě vážných zdravotních příznaků (žák upadá do bezvědomí, nelze jej probudit, zvrací, došlo k úrazu hlavy, psychické problémy – dezorientace, vyhrožování ap.) ředitel školy nebo výchovný poradce (metodik) kontaktuje zdravotnické zařízení a následně rodiče.
- 8) V případě lehčích příznaků učitel uvědomí rodiče o zdravotních potížích žáka a vyzve je, aby si dítě okamžitě vyzvedli, neboť je nutné lékařské vyšetření.
- 9) Rodič je seznámen se zdravotními potížemi dítěte (rozšířené zornice, potíže s dýcháním, zvracení).
- 10) Pedagog odkáže rodiče na odborníky specializovaných pracovišť (PPP, SVP).
- 11) V případě, že si rodič pro dítě neprijde, škola bezodkladně volá lékařskou službu, o čemž jsou rodiče vyrozuměni.
- 12) O případu je vyhotoven podrobný zápis.
- 13) Rodiče žáka jsou následně (druhý den) informováni o kázeňských opatřeních, znovu vyzváni k návštěvě odborného pracoviště, mohou si domluvit pravidelné schůzky, na nichž se budou informovat o průběhu problému s TU nebo MP.
- 14) Metodik prevence (pracovník SVP či PPP) bude s rizikovou třídou pracovat v preventivní oblasti, třídu bude monitorovat.

VII. POSTUP ŠKOLY V PŘÍPADĚ VÝSKYTU AGRESIVNÍHO JEDINCE

- 1) Okamžitě uvědomit vedení školy, případně hospodářku školy, která předání informace zajistí. Pokud má kdokoliv v blízkosti u sebe mobilní telefon, pedagog jej využije k oznámení na linku 158 a vedení školy, které upozorní na nastalé nebezpečí školním rozhlasem a vyzve přítomné, aby neopouštěli učebny a kabinety.
- 2) Podle povahy agrese přizpůsobit další postup. V případě hrozby použití zbraně se pokusit odvést napadené osoby do bezpečí, ukrýt se a vyčkat příchodu policie. V ostatních případech eliminovat násilníka, klidným způsobem s ním komunikovat a apelovat na ukončení jeho chování, které vyvolává pocit ohrožení, případné násilí.
- 3) Zamezit přístupu neinformovaných osob do blízkosti agresivního jedince.
- 4) Vyčkat příchodu kompetentní osoby (ředitele školy, jeho zástupců, výchovného poradce) a policie.